

PORTRETUL LITERAR

DEFINIȚIE

Portretul literar (fr. *Portrait* –descrierea unei persoane) este un procedeu literar și un tip de discurs descriptiv care constă în prezentarea unui personaj literar prin reliefarea elementelor definitorii (trăsături fizice, morale, psihice, model comportamental, raport cu realitatea / cu alte personaje , viziunea auctorială sau cea a unui personaj / a unei comunități asupra lui);

Portretul poate fi în proză / în versuri; la realizarea lui se poate apela la oricare mod de expunere (narațiune, dialog, monolog).

FUNCȚIILE PORTRETULUI LITERAR

- ✓ **Funcția de informare (referențială)** – se realizează prin enumerarea caracteristicilor care permit identificarea, individualizarea și diferențierea unui personaj
- ✓ **Funcția anticipativă** – portretul e construit ca un cumul de premise care justifică evoluția eroului;
- ✓ **Funcția simbolică** – este activată mai ales de portretele unor personaje ce sunt purtătoare ale unor valori etice, estetice, ontologice, gnoseologice; pot apărea în povestiri mitice, în narațiunile alegorice, în parabole;
- ✓ **Funcția asertivă** – este aleatorie; e semnalizată la nivel textual prin indici ai implicării afective în discursul portretistic care figurează un model uman , un ideal, ori un antimodel;
- ✓ **Funcția de structurare a imaginarului artistic** – portretul poate deveni un motiv ordonator al viziunii, ca în *Domnișoara Christina* de M. Eliade ori în *Sărmanul Dionis* al lui Eminescu;
- ✓ **Funcția de parodiare** – a unor clișee portretistice

TIPURI DE PORTRET LITERAR

1. **Portretul fizic** – este construit pe o dominantă exterioară, acest tip de portret însumează caracteristici ale înfățișării personajului, trăsăturile legate de fizionomie, poate descrie ținuta, vestimentația, etc.; la nivelul discursului: *termeni concreți de tip anatomic, câmpuri lexicale care numesc percepții senzoriale*;
2. **Portretul moral** – detaliază calitățile sufletești / defectele, trăsăturile de caracter, sistemul de valori, principii etice după care se conduce personajul; specific romanului realist / tradiționalist;
3. **Portretul psihic** – surprinde caracteristici ale personalității eroului, aptitudini înnăscute sau dobândite, temperament (*impulsiv, coleric, ezitant, melancolic*), fire (*rațională, lucidă, pragmatică, pasională, visătoare, șovăielnică, contradictorie, imprevizibilă*), gândire (*logică, asociativă, imaginativă, creativă, practică*)
Este utilizat frecvent în proza modernă, "ionică" în care "valorile dominante sunt de ordin personal. Autenticitate, interioritate, intimitate". (N. Manolescu).
4. **Portretul complex** – însumează trăsături fizice, trăsături de caracter și de personalitate.